



**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2022-08-10 Nr. 429-371

Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėja ir draudikas sudarė Turto draudimo sutartį (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Turto draudimo sutartis), kuria draudiko parengtų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 039.1 (toliau – Taisyklės) pagrindu draudimo variantu „Apsauga Plius“ nuo 2021 m. birželio 24 d. iki 2022 m. birželio 23 d. buvo apdrausti pareiškėjos turiniai interesai, susiję su (*duomenys neskelbtini*), esančiais pastatais, įskaitant gyvenamąjį namą.

Draudimo apsaugos galiojimo metu pareiškėja internetu informavo draudiką apie 2022 m. vasario 19 d. įvykį, nurodydama, kad po didelės liūties patvino gatvė, visi kiemai ir dėl to vanduo pradėjo veržtis į namus, sugadino grindis, sušlapo sienos. Pagal pareiškėjos pateiktą informaciją draudikas pradėjo žalos administravimo procedūrą.

2022 m. vasario 23 d. draudiko įgaliotas asmuo atliko gyvenamojo namo apžiūrą ir parengė defektų aktą (toliau – Aktas). Nurodė, kad vanduo nuo gatvės bėga į sklypą ir per sienas bei pamatą prasiskverbė į namą: buvo sulietos namo sienos, grindys. Apie įvykį buvo pranešta UAB „Mažeikių vandenys“, tačiau bendrovė nesiėmė besikaupiančio vandens šalinimo.

Tą pačią dieną pareiškėja užpildė rašytinį pranešimą apie įvykį ir jame, be kita ko, nurodė, kad vanduo gatvėje ties pareiškėjos namu stovi penktą mėnesį ir UAB „Mažeikių vandenys“ buvo ne kartą rašoma, kad dėl uždaryto kanalizacijos šulinio važiuojamojoje dalyje laikosi vanduo.

2022 m. kovo 21 d. draudikas gavo UAB „Mažeikių vandenys“ pažymą dėl įvykio aplinkybių. Pažymoje, be kita ko, nurodyta, kad įvykis įvyko dėl galimai savavališkai užversto nuotekų surinkimo griovio valstybinėje žemėje ties pareiškėjos sklypu. Anot bendrovės, gatvė, kurioje yra sklypas, buvo suprojektuota ir pastatyta kartu įrengiant paviršinio vandens surinkimo griovius, kurių paskirtis – paviršinį lietaus vandenį surinkti iš sklypų ir nuo gatvės, tačiau apžiūrėjus vietovę matyti, kad didžioji dalis lietaus surinkimo griovių galimai savavališkai užversti ir vanduo nebegali patekti į kitus surinktuvus, kaupiasi ir gali patekti į gyvenamųjų namų patalpas. Bendrovės teigimu, grioviams kanalizuoti parinkti per mažo diametro vamzdžiai, nesumontuoti valymo šulinėliai, o kartais visai nebuvo sumontuota vamzdžių.

Žalos administravimo metu draudikas informavo pareiškėją, kad priėmė sprendimą draudimo išmoką mokėti ne pagal gamtinės jėgos – liūties, o pagal lietaus ir tirpstančio sniego prasiskverbimo pro pastato konstrukcijas riziką, kuriai numatytas išimtinis 1 000 Eur draudimo sumos limitas. Pareiškėjai buvo nurodyta, kad įvykio dieną nebuvo užfiksuotų Taisyklėse nurodytų gamtinės jėgos – liūties – sąlygų, t. y. 15 mm kritulių, iškritusių per 12 valandų ar trumpesnę laikotarpį, kiekio. Kartu draudikas pateikė Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – LHT) 2022 m. kovo 3 d. pažymą, kad 2022 m. vasario 19 d. Mažeikių automatinėje meteorologijos stotyje buvo užfiksuotas 14,6 mm kritulių kiekis.

Pareiškėjos tokia draudiko pozicija netenkina, todėl ji 2022 m. kovo 22 d. pateiktame skunde nurodė, kad gyvenamasis namas buvo apgadintas dėl po didžiulės liūties į namą prasiskverbusio lietaus vandens. Pareiškėja nurodė mananti, kad draudikas turėtų atsižvelgti į galimą LHT 2022 m. kovo 3 d. pažymoje nurodyto kritulių kiekio paklaidą, ir prašė draudimo išmoką apskaičiuoti pagal gamtinių jėgų riziką.

2022 m. kovo 27 d. draudikas el. paštu nurodė pareiškėjai gavęs UAB „Mažeikių vandenys“ pateiktą paaiškinimą, jog lietaus vanduo kaupėsi ir į gyvenamojo namo patalpas galėjo patekti dėl savavališkai užversto paviršinių nuotekų surinkimo griovio. Draudikas papildomai nurodė, kad pagal Taisyklių Specialiųjų sąlygų 6.1.9 papunktį draudimo išmoka nemokama, jeigu įvykis įvyko dėl gruntinio vandens poveikio arba dėl miesto ar visuomeninių tinklų avarijos ar užsikimšimo.

2022 m. balandžio 4 d. draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą išmokėti 950 Eur draudimo išmoką (iš 1 000 Eur atėmus 50 Eur išskaitą), tačiau pareiškėja su galutiniu draudiko sprendimu nesutiko. Kilus ginčui, pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo ir prašė rekomenduoti draudikui pripažinti įvykį draudžiamuoju pagal gamtinių jėgų riziką.

Pareiškėja kreipėsi nurodė, kad 2022 m. vasario 18 d. nieko nebuvo namie, o 2022 m. vasario 19 d. grįžusi namo pastebėjo, kad namo grindis apsėmęs vanduo. Pareiškėja teigė, kad po didžiulės liūtis gatvė, kurioje stovi namas, taip pat buvo nepravažiuojama, vanduo smarkiai pakilęs. Atsikirdama į draudiko atsakyme į pretenziją nurodytus argumentus pareiškėja pabrėžė, kad visi gatvės gyventojai, prieš užversdami paviršinių nuotekų surinkimo griovius, sudėjo vamzdžius tam, kad vanduo galėtų pratekti, be to, šiuo atveju griovių užvertimas neturėjo įtakos įvykiui, nes vanduo į kalną iš žemiau kelio esančio sklypo bėgti negalėjo. Pareiškėjos teigimu, įvykį galėjo lemti netvarkingos kanalizacijos sistemos, nes, jos žiniomis, kaimynai buvo kvietęsi UAB „Mažeikių vandenys“ darbuotojus dėl to, jog negalėjo naudotis tualetais. Nuleidus vandenį, vanduo kildavo per klozetų viršų. Ta pati problema buvo kilusi ir apdraustame gyvenamajame name.

Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas paaiškino savo poziciją dėl priimto sprendimo ir nurodė nematęs pagrindo jį keisti. Draudikas teigė atlikęs gyvenamojo namo apgadinių apžiūrą, pateikęs paklausimus LHT ir UAB „Mažeikių vandenys“ dėl informacijos apie su įvykiu susijusias aplinkybes pateikimo ir gavęs jų atsakymus. Draudikas nurodė tyrimo metu nustatęs, kad įvykis įvyko dėl galimai savavališkai užversto paviršinių nuotekų surinkimo griovio valstybinėje žemėje ties pareiškėjos žemės sklypu: užkimšus paviršinių nuotekų surinkimo sistemą, vanduo nebegalėjo patekti į kitus surinktuvus ir dėl to kaupėsi bei pateko į gyvenamųjų namų patalpas. Draudiko aiškinimu, pagal Taisyklių 6.1.9 papunktį toks įvykis laikytinas nedraudžiamuoju, todėl buvo priimtas sprendimas išmokėti draudimo išmoką pagal Taisyklių Specialiųjų sąlygų 5.12 papunktį, reglamentuojantį lietaus ar vandens prasiskverbimo iš išorės riziką, kuriai pagal šalių sudarytą Turto draudimo sutartį numatytas 1 000 Eur draudimo sumos limitas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus duomenis nustatyta, kad ginčas tarp šalių kilo dėl 2022 m. vasario 19 d. įvykio, kai kritulių vanduo apsėmė ir apgadino dalį gyvenamojo namo patalpų, kvalifikavimo pagal šalių sudarytą Turto draudimo sutartį. Draudikas įvykį vertino kaip atitinkantį lietaus ar tirpstančio sniego prasiskverbimo pro pastato konstrukcijas riziką, o pareiškėja manė, kad įvykis atitinka gamtinių jėgų rizikos apibrėžimą.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštaruja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, ar sudaryti konkrečią sutartį, ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti

sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis).

Šalių sudaryta Turto draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283- 695/2015 ir kt.*). Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas bei kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007*).

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškiny, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013*). Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimties, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamąjį įvykių atveju (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3- 32/2009*). Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamąjį įvykių požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017*).

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus paaiškinimus ir juos pagrindžiančius duomenis, nagrinėjamu atveju vertintina draudimo apsaugos nuo gamtinių jėgų pasireiškimo rizikos apimtis. Taisyklių 1 priede nustatyta, kad gamtinės jėgos, draudžiant pastatus, apima tokius įvykius kaip audra, liūtis, kruša, sniego slėgis, potvynis, grunto suslūgimas ir nuošliauža. Iš pareiškėjos teiktų paaiškinimų matyti, kad įvykį ji sieja būtent su liūtimi. Taisyklių Specialiųjų sąlygų 5.3.2 papunktyje nustatyta, kad liūtimi laikomas trumpalaikis smarkus lietus, kai per 12 valandų ar trumpesnę laiką iškrinta 15 mm ir daugiau kritulių. Remiantis minėta nuostata ir Taisyklių Specialiųjų sąlygų 5 punktu, šalių sudaryta Turto draudimo sutartimi buvo apdrausti pareiškėjos turtiniai interesai, susiję su gyvenamojo namo staigiu ir netikėtu sugadinimu, sunaikinimu ar praradimu dėl per 12 valandų ar trumpesnę laiką iškritusio 15 mm ir didesnio kritulių kiekio. Pagal Taisyklių 5.4 papunktį, kuriame įtvirtinta kritulių kiekio nustatymo tvarka, kai draudimo vietoje negalima nustatyti audros, liūties, krušos, sniego slėgio ar potvynio kiekių parametrų, remiamasi tame ar artimiausiame regione atliktais meteorologinės tarnybos matavimais ir (arba) faktais, kad išvardintos gamtinės jėgos tame regione padarė panašių nuostolių geros būklės pastatams ar kitiems panašiams, tokio paties atsparumo daiktams.

Kaip minėta, sprendimą nemokėti draudimo išmokos pagal liūties riziką draudikas motyvavo tuo, kad įvykių dieną nebuvo užfiksuotų Taisyklėse nurodytų gamtinės jėgos – liūties – sąlygų, t. y. 15 mm kritulių, iškritusių per 12 valandų ar trumpesnę laikotarpį, kiekio. Kartu su atsiliepimu draudikas Lietuvos bankui pateikė dvi LHT 2022 m. kovo 3 d. pažymas, kuriose nurodytas Mažeikių automatinėje meteorologijos stotyje fiksuotas kritulių kiekis 2022 m. vasario 12–25 d. Iš pažymų turinio matyti, kad dvi dienas prieš pranešimą apie įvykį, t. y. 2022 m. vasario 17 d., buvo užfiksuotas 20,9 mm kritulių kiekis, o 2022 m. vasario 19 d. (pranešimo apie įvykį dieną) – dar 14,6 mm kiekis. Iš pateiktų pažymų taip pat matyti, kad naktį iš 2022 m. vasario 16 d. į 17 d. per 12 valandų iškrito 17,4 mm kritulių kiekis ir buvo pasiektas pavojingo meteorologinio reiškinio – smarkaus lietaus – rodiklis. Daugiau tokių reiškinų, kai per 12 val. ar trumpesnę laiką iškrito 15 mm arba daugiau kritulių, minėtu laikotarpiu nefiksuota.

Lietuvos bankas paprašė draudiko pateikti paaiškinimus dėl fiksuoto 14,6 mm kritulių kiekio galimo apvalinimo iki Taisyklėse numatyto 15 mm kritulių kiekio, taip pat nurodyti 2022 m. vasario 17 d. kritulių kiekio galimą įtaką draudžiamajam įvykiui. Paaiškinimuose dėl

fiksuoto 14,6 mm kritulių kiekio draudikas nurodė matematinio apvalinimo netaikęs, nes atstumas tarp gyvenamojo namo ir meteorologijos stoties yra nedidelis – apie 3,8 km keliais. Dėl 2022 m. vasario 17 d. fiksuoto kritulių kiekio draudikas paaiškino, kad nors buvo fiksuotas didesnis nei 15 mm kritulių kiekis per 12 valandų, tačiau įvykis vis tiek neatitiktų staigaus ir netikėto draudžiamąjo įvykio apibrėžimo. Draudikas atkreipė dėmesį, kad ir pati pareiškėja draudikui nurodė, jog vanduo gatvėje ties namu stovi penktą mėnesį. Tai, anot draudiko, tik aptvirtina, kad vandens prasiskverbimą į namą lėmė ilgalaikiai procesai, o ne minėtos liūtys.

Įvertinus minėtus duomenis, Lietuvos bankui kilo abejonių dėl draudiko taikomos kritulių kiekio nustatymo praktikos. Viena vertus, nors iš draudiko pateiktų ir viešai prieinamų duomenų matyti, kad atstumas tarp Mažeikių automatinės meteorologijos stoties ir įvykio vietos yra gana mažas, apie 3,6 km, manytina, kad, esant nedideliame (šiuo atveju vos 0,4 mm) meteorologijos stotyje fiksuoto ir į draudžiamąją riziką patenkančio kritulių kiekio skirtumui, turėtų būti atsižvelgiama į galimą skirtumą skirtingose, nors ir artimose, geografinėse vietovėse. Kita vertus, svarbu pažymėti, kad vien tik kritulių kiekis, atitinkantis Taisyklėse nurodytą liūtys riziką, savaime nesuponuoja pagrindo visus dėl lietaus vandens sancaupų įvykusius įvykius laikyti draudžiamaisiais. Draudiko pareiga mokėti draudimo išmoką atsiranda nustačius priežastinį ryšį tarp draudimo rizikos ir atsiradusio nuostolio, todėl turėtų būti nustatyta, kad būtent pasireiškusi gamtos jėgos – liūtys – rizika objektyviai lėmė atsiradusią žalą, be to, neturi būti tenkinamos nedraudžiamųjų įvykių sąlygos. Taip užtikrinama ir draudėjo bei draudiko interesų pusiausvyra. Taigi, net ir nustačius, kad per kelias dienas, iki pareiškėja pranešė apie įvykį, buvo fiksuotas Taisyklėse pateiktą liūtys apibrėžimą atitinkantis kritulių kiekis per tam tikrą laiko tarpą, be to, kartą buvo fiksuotas kritulių kiekis, minimaliai besiskiriantis nuo fiksuoto meteorologijos stotyje, būtina atkreipti dėmesį į ginčo bylos duomenimis nustatytas pagrindines gyvenamojo namo apgadinių priežastis ir nedraudžiamųjų įvykių sąlygas.

UAB „Mažeikių vandenys“, be kita ko, teikianti nuotekų surinkimo ir valymo paslaugas, pateikė savo nuomonę dėl įvykio, apie kurį pranešė pareiškėja, kilimo priežasčių. 2022 m. kovo 21 d. pažymoje bendrovė nurodė, kad 2022 m. vasario 22 d. gavo pareiškėjos pranešimą, jog tvinsta namas, be to, pareiškėja teiravosi, ar nėra užsikimšusi nuotekų surinkimo sistema. Bendrovės manymu, įvykis įvyko dėl galimai savavališkai ir be leidimo užversto kartu su gatve suprojektuoto ir įrengto paviršinių nuotekų surinkimo griovio valstybinėje žemėje ties pareiškėjos žemės sklypu. Bendrovė taip pat paaiškino, kad gatvėje, kurioje stovi pareiškėjos namas, didžioji dalis gyventojų yra užvertę vandens surinkimo griovius, dėl to vanduo nebegali patekti į kitus surinktuvus ir kaupiasi. Anot bendrovės, grioviams kanalizuoti parinkti per mažo diametro vamzdžiai, nesumontuoti valymui reikalingi šuliniai, kartais, užverčiant griovius, vamzdžiai iš viso nebuvo sumontuoti. Bendrovė taip pat nurodė, kad siekiant nustatyti, kas yra kaltas dėl įvykio, būtina įsitikinti, ar pareiškėjos gyvenamojo namo savininkai turėjo Mažeikių rajono savivaldybės administracijos išduotus leidimus valstybinėje žemėje šalia gatvės užversti paviršinio vandens surinkimo griovį. Taigi, bendrovės vertinimu, lietaus vanduo sklype kaupėsi ir namą galėjo apgadinti ne dėl liūčių metu staigiai ir netikėtai iškritusių kritulių kiekio, o dėl to, kad buvo savavališkai užversti lietaus vandens surinkimo grioviai, dėl to vanduo nebuvo tinkamai nuleidžiamas į lietaus surinkimo sistemas, todėl kaupėsi ir tekėjo į sklypą.

Atsižvelgdamas į UAB „Mažeikių vandenys“ pateiktą vertinimą Lietuvos bankas kreipėsi į pareiškėją su prašymu nurodyti, ar vandens surinkimo grioviai buvo užversti turint leidimą, ir paprašė jį pateikti. Pareiškėja, atsakydama į Lietuvos banko paklausimą, nurodė, kad grioviai užversti visoje gatvėje, be to, jei jie ir nebūtų užversti, tai nebūtų padėję, nes ties namu iš abiejų pusių yra nuolydžiai. Pareiškėja nurodė mananti, kad žala atsirado dėl to, jog Mažeikių rajono savivaldybė ir UAB „Mažeikių vandenys“ nesprenžia gyventojų problemų. Informacijos apie tai, kad leidimas užversti ties sklypu esantį vandens surinkimo griovį buvo gautas ir (ar) tokį leidimą patvirtinančių duomenų, pareiškėja nepateikė.

Kartu atsižvelgtina į draudiko pateiktus žałą administravimo ir statybos paslaugas teikiančios UAB „Infranet“ darbuotojo, atlikusio gyvenamojo namo apžiūrą ir parengusio Akta, paaiškinimus. Namą apžiūrėjęs specialistas paaiškino, kad gyvenamųjų namų kvartalas turi natūralų žemės nuolydį, o apgadintas namas yra jo apačioje (kiti namai yra aukščiau). Gatvė po remonto yra panašiam lygyje kaip ir sklypas (sklypas vietomis yra šiek tiek žemesnis), tačiau iki gatvės remonto šalia sklypo ir gatvės buvo labai seniai įrengtas melioracijos griovys. Specialistas paaiškino, kad iki gatvės remonto, lyjant lietui arba esant pavasariniam sniego tirpsmui, gyvenamoji teritorija nebūdavo užliejama, nes melioracijos grioviu pertekliniai aukšti gruntiniai vandenys būdavo natūraliai nuleidžiami, melioracijos griovys atlikdavo prevencinę funkciją esant paviršinio vandens kiekio padidėjimui. Šiuos griovius užvertus, lietaus metu

gruntiniai vandenys renkasi žemiausioje vietoje ir nespėję susigerti pradeda semti aplinkinę teritoriją. Anot specialisto, jei melioracijos griovys nebūtų sugadintas, žalos iš viso nebūtų arba ji būtų minimali. Šie duomenys taip pat leidžia manyti, kad pagrindinė įvykio – pareiškėjos gyvenamojo namo apliejimo ir dėl to atsiradusios žalos – priežastis yra ne liūtis, o pažeista (užpilta, užkimšta) lietaus nuleidimo sistema.

Lietaus nuleidimo sistemos problemas indikuoja ir pačios pareiškėjos pateikti duomenys apie tai, kad vanduo prie sklypo kaupėsi ir į sklypą tekėjo jau kurį laiką. Pavyzdžiui, apžiūros metu užpildytame pranešime apie įvykį pareiškėja nurodė, kad vanduo gatvėje ties namu stovi penktą mėnesį. UAB „Mažeikių vandenys“ teigimu, pareiškėja, kreipdamasi į bendrovę, teiravosi, ar nėra užsikimšusi nuotekų sistema, Lietuvos bankui teigė mananti, kad UAB „Mažeikių vandenys“ nespėndžia gyventojų problemų ir kt.

Šių nustatytų aplinkybių kontekste pažymėtina, kad Taisyklių Specialiųjų sąlygų 6 punkte nurodytos sąlygos, kurias nustačius draudimo apsauga netaikoma, t. y. nedraudžiamieji įvykiai. Nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio* (iš anksto). Vadovaujantis šia nuostata, draudimo išmoka nemokama, jeigu nuostoliai atsirado dėl Taisyklių Bendrųjų sąlygų 7 punkte nurodytų įvykių, taip pat esant Taisyklių Specialiųjų sąlygų 6.1.2–6.4 papunkčiuose nustatytoms sąlygoms. Pagal Taisyklių 6.1.9 papunktį, nemokama draudimo išmoka, jeigu žala atsirado dėl gruntinio vandens poveikio arba dėl miesto ar visuomeninių tinklų avarijos ar užsikimšimo.

Remiantis bylos duomenimis nustatyta, kad tiesioginė įvykio – pareiškėjos gyvenamojo namo apgadinių – priežastis yra ne pati liūtis savaime, o užsikimšusi ar galimai pačių gyventojų sąmoningai užkimšta (pažeista) lietaus vandens nuleidimo sistema (jos dalis, atkarpa). Dėl to lietaus vanduo negalėjo būti tinkamai nuleidžiamas į lietaus surinkimo sistemą ir rinkosi pareiškėjos sklype. Tokio įvykio draudimo rizikos draudikas nebuvo prisiėmęs, todėl remdamasis Taisyklių 6.1.9 papunkčiu pagrįstai nusprendė, kad liūties rizika nebuvo pasireiškusi, ir nemokėjo draudimo išmokos, apskaičiuotos pagal liūties padarytą žalą atlyginančią draudimo išmoką reglamentuojančias Turto draudimo sutarties sąlygas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis